Autor: Ján Šichula

Úvod 1

Zjavenie Ježiša Krista, ktoré mu dal Boh, aby ukázal svojim sluhom, čo sa musí udiať onedlho…

Zjavenie 1:1

Keď si prečítame prvý verš z knihy Zjavenie Jána, možno zažijeme isté prekvapenie, lebo sa v ňom píše, že ide o zjavenie Ježiša Krista, zatiaľ čo podľa názvu knihy ide o zjavenie Jána.

V pomenovaní knihy Zjavenie Jána sa odráža to, čo je zjavné zo samotného textu knihy, a totiž,

že ľudský autor tejto knihy sa volá Ján, čo sa dozvedáme z veršov 1, 4 a 9 prvej kapitoly i verša 22:8. Tento Ján je ďalej v prvej kapitole opísaný ako sluha či služobník a dozvedáme sa tiež, že videnia a zjavenia zapísané v tejto knihe dostával na ostrove Patmos, ktorý sa nachádza v Egejskom mori. A keďže táto kniha obsahuje proroctvá (pozri verš 3), potom naisto môžeme povedať, že tento Ján bol aj prorokom. Otázkou je, či môžeme tohto ľudského autora ďalej nejako bližšie identifikovať a zistiť napríklad, či bol súčasťou apoštolskej skupiny, alebo nie. Ako autor tohto článku sa hlásim k historickej línii, ktorá začína už v druhom storočí po Kristovi, keď rôzne význačné osobnosti raného kresťanstva bez akejkoľvek námahy či váhania prisúdili autorstvo tejto knihy apoštolovi Jánovi, jednému z dvoch synov Zebedea (Matúš 4:21). Prisúdenie autorstva apoštolovi Jánovi (podľa nášho presvedčenia ide skôr o rozpoznanie), ktoré sa objavuje prakticky súčasne s tým, ako sa samotná kniha začala rozširovať vo vtedajšom svete, neskôr čelilo aj rôznym skúškam a úskaliam a dodnes aj po storočiach ho zastáva väčšina biblických kresťanov po celom svete. Toľko k otázke ľudského autora tejto knihy, pričom navždy bude platiť, že Božie autorstvo prevyšuje to ľudské a v konečnom dôsledku rozhodujúcou je skutočnosť, že celý tento spis je pravdivým a verným Božím slovom.

Slovo zjavenie je prekladom gréckeho apokálypsis. V mnohých jazykoch však existuje i jeho voľnejšia transliterovaná podoba, ktorá má v slovenskom jazyku podobu apokalypsa a často sa spája s nejakou katastrofou alebo sériou katastrofických pohrôm. Ale v 1. storočí, v čase, keď spis vznikol, v gréčtine existovali na opis katastrof a pohrôm iné slová. Takým je aj slovo kataklizma, ktoré tiež preniklo do nášho jazyka a ktorým sa opisujú obrovské prírodné katastrofy. Inak práve toto slovo je v Písme použité pri opise celosvetovej potopy z čias Noacha.

Slovo apokalypsa obsahovo znamená odhalenie niečoho, čo bolo skryté, aby to mohlo byť videné a poznané. Preklad tohto slova do slovenského jazyka slovom zjavenie je veľmi dobrý, lebo poukazuje na odkrytie, odtajnenie, odhalenie či ukázanie niečoho, nejakej reality. Služobník Ján zjavenie od Boha dostáva, a preto názov knihy Zjavenie Jána poukazuje na to, že on je ten ľudský nástroj, ku ktorému zjavenie prichádza.

Po tomto úvodnom pohľade na postavu Jána a názov knihy sa poďme teraz zaoberať jej obsahom. Hneď prvý verš prináša niečo, čo si žiada zastaviť sa a rozmýšľať. Máme tu totiž predstavenú ako hierarchiu všetkého bytia, tak i reťazovitý spôsob, akým Božie zjavenie v tomto prípade k ľuďom prichádza.

Čítame, že ide o zjavenie, ktoré Ježišovi Kristovi dal Boh (Zjavenie Ježiša Krista, ktoré mu dal Boh…), aby sa nakoniec dostalo ku všetkým Božím služobníkom, ku všetkým veriacim (… aby ukázal svojim sluhom, čo sa musí udiať onedlho, a on pošlúc ho po svojom anjelovi ukázal v znameniach svojmu sluhovi Jánovi). Cez koľko článkov či stupňov prejde zjavenie, až sa dostane do cieľa určenia, teda k Božím sluhom? Verš ukazuje, že článkov je päť. Prvým je samotný zdroj zjavenia, a tým je Boh Otec. Ten dáva zjavenie svojmu Synovi. Syn ho odovzdáva anjelovi. Od anjela ide k Jánovi, aby sa nakoniec dostalo ku všetkým Božím sluhom.

Všimnime si, že medzi Bohom (zdrojom) a stvorenými bytosťami (príjemcami) je prostredník, a tým je Pán Ježiš Kristus. Tento istý verš je cenný aj pre ďalší dôvod – totiž zároveň nám poukazuje na hierarchiu bytia. Zatiaľ čo v reťazci odovzdávania zjavenia je päť článkov, hierarchia bytia je trojstupňová: 1. Boh Otec a Boh Syn, 2. anjeli a 3. ľudia (Ján a ostatní sluhovia).

Pri tejto príležitosti sa pozrime ešte na jeden verš z evanjelií, ktorý ukazuje na rovnakú hierarchiu bytia a podobný reťazec odovzdávania poznania. Je to verš: „Ale o tom dni a o tej hodine nevie nikto, ani nebeskí anjeli, ani Syn, iba sám môj Otec.“ (Matúš 24:36). Pre nás sú oba verše veľmi cenné, lebo vysvetľujú, že realita bytia existuje v istej hierarchii. Aj tu je

ukázaná trojstupňová hierarchia bytia: 1. Boh Otec a Syn, 2. anjeli a 3. všetci ľudia. Zároveň v ňom môžeme rozoznať päť článkov či dimenzií poznania: 1. Otec, 2. Syn, 3. anjeli, 4. nevie nikto – to by boli všetci ľudia a 5. teda keď vám povedia – to by boli učeníci Ježiša Krista (vyššie podľa Matúš 24:1 a 26). Toto má pre pochopenie Božieho zjavenia, všetkého bytia, vesmíru, vzťahu k Bohu a sprostredkujúcej úlohy Pána Ježiša Krista obrovskú cenu.

V súvislosti s týmto veršom (Matúš 24:26) vzniká otázka: Ako rozumieť tomu, že Ježiš Kristus, Boží Syn, Boh Syn, nevie o tomto dni, o tejto hodine? Táto otázka je častá a odpoveď na ňu je dôležitá, lebo tento verš sa niekedy prezentuje tak, akoby sa tu popieral fakt, že Ježiš Kristus z Nazareta je svojou podstatou Boh a že je čo do bytia rovnocenný s Bohom Otcom. Výklad tohto verša predložíme v troch líniách.

Prvá línia. Boží Syn vždy a automaticky pozná všetko smerom k tvorstvu. Boží Syn je večný Prostredník medzi Bohom Otcom a medzi všetkým ostatným, čo existuje. Skrze neho sú stvorení anjeli, skrze neho prebehlo 6 dní stvorenia. On sám pritom nie je stvorený. On má bytie rovno z Boha Otca a bol od večnosti účastný slávy Boha Otca. Uvedieme dôležité verše Písma pre podporu predchádzajúcich tvrdení.

Skrze neho boli stvorené veky: „ktorého ustanovil za dediča všetkého, skrze ktorého učinil aj veky“ (Židom 1:2). Skrze neho bolo stvorené všetko na nebi i na zemi a všetko, čo je cez neho stvorené, pozná automaticky. V Jánovom evanjeliu je napísané: „a že nepotreboval, aby mu niekto vydal svedectvo o človekovi, lebo on vedel, čo bolo v ktorom človekovi.“ (Ján 2:25) – vedel, čo bolo v ktorom človekovi. Pozná všetko, čo bolo prostredníctvo neho stvorené z toho dôvodu, že to všetko vyšlo z jeho rúk.

„Ale to povedal nato, aby ho skúsil, lebo však on vedel, čo má urobiť.“ (Ján 6:6). V Jánovom evanjeliu je Pán Ježiš opísaný ako ten, ktorý vidí do ľudí a pozná každú realitu. Keď treba zaplatiť chrámový poplatok, tak pošle Petra chytiť rybu, lebo vie, že v nej je peniaz (Matúš 17:27). Všetko dianie mu je známe. „Ale sú niektorí z vás, ktorí neveria. Lebo Ježiš vedel hneď od počiatku, ktorí sú to tí, ktorí neveria, a kto je ten, ktorý ho zradí.“ (Ján 6:64). „Oči ako plameň ohňa“ v Zjavení 6:14 sú oči, ktoré všetko vidia a prenikajú všetkou stvorenou realitou.

Druhá línia. Pýtame sa: Odkiaľ je plán, čo sa stane s týmto svetom? Kto ho v sebe má? Je to Boh Otec, ktorý má v sebe plán. Práve takto a nie inak znie biblická odpoveď. Plán nie je z Božieho Syna, je to Otcov plán. „V ňom, v ktorom sme sa stali aj dedičstvom Božím predurčení súc podľa preduloženia toho, ktorý pôsobí všetko podľa rady svojej vôle“ (Efezským 1:11). Pavol v 1. kapitole listu Efezským hovorí o Bohu Otcovi ako o pôvodcovi plánu, potom hovorí o Pánovi Ježišovi, cez ktorého je celý plán stvorenia a vykúpenia zrealizovaný a hovorí o Svätom Duchu, ktorý je v tomto pláne rovnako nezastupiteľný. Musí zapečatiť, musí strážiť dedičstvo. Má tam nenahraditeľnú úlohu. Nepíše sa – podľa rady Svätého Ducha. Ani sa nehovorí – podľa rady Pána Ježiša. Je to podľa rady Boha Otca a je to Boh Otec, ktorý má v sebe zvrchovaný plán všetkého stvorenia, vykúpenia a diania. Preto Pán Ježiš hovorí slová: „Všetko mi je vydané od môjho Otca“ (Matúš 11:27). Všetko k nemu prichádza a je mu to zverené od jeho Otca. Tvrdenie Syn vydáva všetko Otcovi nedáva zmysel. Hoci je pravda, že Syn Otcovi na koniec odovzdá výsledok všetkej svojej práce (pozri 1. Korintským 15:24), tak počiatkom a základom všetkého toho je, že Otec poveruje Syna – a všetko, čo Syn dostáva, dostáva od Otca. Je to Otec, kto posiela Syna, a nie naopak. Je to Otec, ktorý vložil svoje božské bytie do Syna aktom splodenia vo večnosti, a nie naopak. Odtiaľ je božstvo, ktoré má Pán Ježiš – Syn má božstvo z Boha Otca.

Pomôžme si nasledovnou ilustráciou. Naši synovia či dcéry majú všetky tie schopnosti, ktoré máme my ako ich rodičia. Ja môžem, napríklad, zaskrutkovať skrutku na nejakom zariadení. Môžem sa vyšplhať po lane, môžem sa bicyklovať, môžem šoférovať auto a môžem robiť mnoho ďalších vecí. Pritom nie je nič, čo by môj syn a syn kohokoľvek iného v princípe nemohol urobiť tak isto ako ja alebo iný otec. Vždy je to len otázka toho, ako dorastie do všetkých tých schopností, ktoré má otec. Keď už je každý jeden syn dospelý, principiálne dokáže urobiť úplne rovnaké veci ako jeho otec. Medzi nimi, medzi otcom a synom je rovnosť. Zároveň ale je tu niečo zvláštne. Môjmu synovi musím stále, bez ohľadu na to, že on je ako človek mne rovný, vyjavovať svoju vôľu. Nie je to tak, že syn si sám určuje svoje veci oddelene a nezávisle od otca.

Z toho, že žijeme v rodine ako otec a syn, vyplýva, že u mňa ako otca sa má objaviť želanie, čo dnes budeme robiť, ako sa do niečoho pustíme, ako vyriešime nejakú situáciu. V tomto vzťahu sa realizuje to, že odo mňa otca sa moja vôľa k môjmu synovi len odovzdáva. To pozná každý rodič na tomto svete.

Pritom sa dá povedať, že Syn pozná Otca od večnosti istým jedinečným spôsobom, ktorého zemská analógia je práve vzťah blízkosti medzi zemskými otcami a zemskými synmi, ako to vidíme v Matúšovi 11:27, kde čítame: „… Otca nezná nikto, iba Syn…“. Z druhej strany však platí, že Otec musí Synovi odkryť svoj zvrchovaný plán (pripomeňme si, že sme naše skúmanie naštartovali v Zjavení 1:1) a tiež ho v postupnosti histórie uviesť do všetkých božských skutkov, a to nás privádza k tretej línii.

Tretia línia. Vtelením je Pán Ježiš postavený do pozície toho, kto má zrkadlovo vykonať Otcove skutky na tomto svete a s týmto svetom, čo nadväzuje na Synov podiel na stvorení vesmíru

(Ján 1:3). „Lebo Otec má rád Syna a ukazuje mu všetko, čo sám činí. A ukáže mu ešte i väčšie skutky než tieto, aby ste sa vy divili.“ (Ján 5:20). Keď Pán Ježiš uzdravoval, kriesil, robil veľké divy, tak to všetko smerovalo k odkazu na zjavenie Synovej rovnosti s Otcom v tom, že konal všetky jeho božské skutky, a to celé bolo zvlášť podčiarknuté uzdravením v sobotu, ako o tom čítame v Jánovi 5.

Boží Syn z večnosti vošiel do času, stal sa jeho súčasťou. Teraz musí v postupnosti času a podľa plánu vykonať skutky, ktoré mu dal Otec. Preto, že jeho poznanie a vedomie dňa jeho druhého príchodu musí počkať, kým prejde krížom a vzkriesením (v terminológii Židom 2:10 to môžeme označiť za zdokonalenie Syna), tak svojim učeníkom odpovedá: „Toto nevie ani Syn, ani anjeli, ani nikto z ľudí, iba sám môj Otec.“

Keď sa však po vzkriesení a pri odchode k Otcovi lúči so svojimi prikazujúc im, aby neodchádzali z Jeruzalema, učeníci mu dávajú podobnú otázku: „Pane, či v tomto čase obnovíš Izraelovi kráľovstvo?“ (Skutky 1:6). Otázka je vyložene časová, pričom učeníci zjavne rátajú s tým, že kráľovstvo bude obnovené. Otázka je len – kedy to bude? Na túto otázku Pán Ježiš už reaguje inak ako v Matúšovi 24. Pán Ježiša už nehovorí „ani ja to neviem“. Odpovedá im: „To nie je vašou vecou zvedieť časy alebo jednotlivé doby, ktoré si Otec uložil vo svojej vlastnej moci“ (Skutky 1:7).

Len Otec vo svojej rade určil tie časy a Syn ich má od Otca. Syn neurčil deň príchodu, to je Otcovo rozhodnutie. Stále platí to, čo si Otec uložil v svojej vlastnej moci. Po ukrižovaní a vzkriesení Pán Ježiš svojim učeníkom jednoducho hovorí: „to nie je vašou vecou“ alebo „to nie je vaša starosť“. Už nerieši otázku, či on (Syn) to vie, alebo nevie. Už nastal ten moment, kedy mohol vojsť do plnosti toho, čo synovsky od Otca prijíma, čo mu Otec zjavuje. Pred krížom

nebolo aktuálne, aby mu bola od Otca zjavená táto stránka jeho poslania. Teraz však už má kríž za sebou a ide vojsť do svojej slávy (Luk 24:16; Ján 17:5).

Toto všetko bolo hodné nášho zastavenia, lebo to, čo je v knihe Zjavenia odhalené, má pôvod v Bohu Otcovi. Potom je to zjavené Božiemu Synovi, Ježišovi Kristovi. Ten používa svojho anjela k tomu, aby po ňom zjavenie poslal k Jánovi.

Krátko sa ešte dotknime anjela, ktorý v reťazci odovzdávania zjavenia vystupuje. Pozrime sa, či nejaký sprostredkujúci anjel, jeden alebo viacerí, nás bude sprevádzať knihou Zjavenia až do konca. Môžeme povedať „áno, je to tak“, lebo v poslednej kapitole je uvedené: „Ja, Ježiš, som poslal svojho anjela, aby vám toto svedčil po zboroch.“ (Zjavenie 22:16). To vyzerá na anjela z 1. verša. Podľa odkazu zaznačenom pri verši Zjavenie 22:16 sa zdá, že aj brat Roháček to tak chápal, lebo ním odkazuje na verš 1:1.

O niečo skôr, v 10. verši 19. kapitoly je uvedené, že sa Ján chcel klaňať niekomu, komu sa klaňať nesmie. Chcel sa klaňať anjelovi, lebo si podľa všetkého myslel, že s ním hovorí Boh (Zjavenie 19:9). Tento sprostredkujúci anjel sa nejakým spôsobom zúčastňuje celého zjavenia odovzdávaného Jánovi.

Zjavenie, ktoré Ján dostal, sa udialo v znameniach (verš 1). To je pre čitateľov knihy Zjavenia dôležitý signál. Táto kniha bude v niečom veľmi zvláštna. Je odovzdaná v znameniach, a preto je namieste otázka: Akú realitu si za tými rôznymi opismi treba predstaviť?

Bibliu prijímame v jej prirodzenom jazyku. Prijímame ju tak, ako k nám prichádza, a tak jej aj veríme. Ale tu máme upozornenie: Pozor! Táto kniha je podaná v znameniach! Čiže keď ju budeme chcieť pochopiť, musíme rátať s tým, že opis udalostí, postáv či javov podaných v knihe nebude nutne opisovať realitu. Je to opis v znameniach, v symbolike, čo znamená, že popisy k nám prichádzajú nepriamo cez komunikačný nástroj obrazov. Uvedieme si jeden príklad. Vo veršoch Zjavenie 1:12-16 ide o opis Pána Ježiša Krista. Vo verši 16 je uvedené: „… a z jeho úst vychádzal ostrý dvojsečný meč.“ Čo s týmto opisom urobíme? Máme to brať doslovne tak, ako je to napísané, teda, že v nebi Pán Ježiš chodí a z úst mu vychádza ostrý kus železa nabrúsený na obe strany? Určite nie! Pritom táto stať je v tejto knihe z tých ľahších na pochopenie, avšak sú v nej neskôr aj ťažšie, náročnejšie obrazné opisy.

Ján dostal zjavenie v znameniach a napriek tomu v 3. verši píše: „Blahoslavený, kto číta a tí, ktorí čujú slová tohto proroctva a ostríhajú to, čo je napísané v ňom…“ Budeme sa snažiť, najlepšie ako vieme, porozumieť posolstvu tejto knihy.

Zo 4. verša rozumieme, že Jánov list pôjde siedmim konkrétnym zborom, cirkvám, ktoré sú v Ázii a Ján má pre ne typické prianie, požehnanie, pozdrav: „Ján siedmim zborom, ktoré sú v Ázii: milosť vám a pokoj od toho, ktorý je, ktorý bol a ktorý príde…“ Kto je ten, ktorý je, ktorý bol a ktorý príde? Pozdrav končí slovami „… a od siedmich duchov, ktorí sú pred jeho trónom.“ Kto sú siedmi duchovia, ktorí sú pred jeho trónom?

Už sme boli upozornení, že zjavenie prichádza v znameniach. Vidíme, že kniha Zjavenia bude naozaj náročná. Nehovorím to ako dôvod na skepsu, ale preto, aby sme nepodcenili námahu, ktorá nás čaká. Nielenže tu máme obrazy, ale ešte k tomu musíme aj pozorne sledovať štruktúru výpovedí. Preskúšajme to teraz. Že je to tak, že opis toho, ktorý je, ktorý bol a ktorý príde, nás láka vztiahnuť ho na Pána Ježiša? Lenže k dvom osobám v 4. verši je v 5. verši pridaná tretia osoba, a tou je Ježiš Kristus: „… a od Ježiša Krista…“.

Pozdrav je teda od troch osôb. Prvá osoba je tá, ktorá je opísaná slovami „ktorý je, ktorý bol a ktorý príde“. Druhá osoba je opísaná slovami „od siedmich duchov, ktorí sú pred jeho trónom“. Podivuhodná „sedmoosoba“ a od nej je tu pozdrav. Prikláňam sa k názoru a je to moje dlhoročné presvedčenie, že siedmi duchovia sú samotný Svätý Duch. Treťou osobou, od ktorej je pozdrav, je Ježiš Kristus, „ktorý je verný svedok, prvorodený z mŕtvych a Knieža kráľov zeme. Tomu, ktorý nás zamiloval a umyl nás od našich hriechov svojou krvou.“ Všetky tri osoby, ktoré voláme Božia trojica, máme v týchto dvoch veršoch pokope.

Celá Božia trojica je spomenutá v pozdrave siedmim zborom. Na tróne máme Boha Otca. Je tu Svätý Duch, ktorý je tak pozoruhodne opísaný. A je tam priamo aj Pán Ježiš Kristus.

I na tomto príklade vidíme, ako budeme musieť lúskať pravdu pri štúdiu knihy Zjavenie Jána a koľko pozornosti si to bude vyžadovať. Ale cez túto knihu uvidíme viac z Krista, z jeho diela, z jeho osoby, z jeho lásky k nám, a preto to rozhodne stojí za to.

Tento malý úvod ku knihe Zjavenie Jána končíme pozdravom, ktorý Ján vtedy poslal siedmim zborom a ktorý je rovnako aktuálny aj pre nás dnes.

Ján siedmim zborom, ktoré sú v Ázii: milosť vám a pokoj od toho,

ktorý je, ktorý bol a ktorý príde, a od siedmich duchov, ktorí sú pred jeho trónom,

a od Ježiša Krista, ktorý je verný svedok, prvorodený z mŕtvych a Knieža kráľov zeme.

Tomu, ktorý nás zamiloval a umyl nás od našich hriechov svojou krvou

a učinil nás kráľmi a kňazmi Bohu a svojmu Otcovi - jemu sláva a sila na veky vekov. Amen.

Zjavenie 1:4-6